

Status og framtida til villreinen

Sogn og Fjordane 20-21 mai 2025

Hvordan forvalte villreinen?

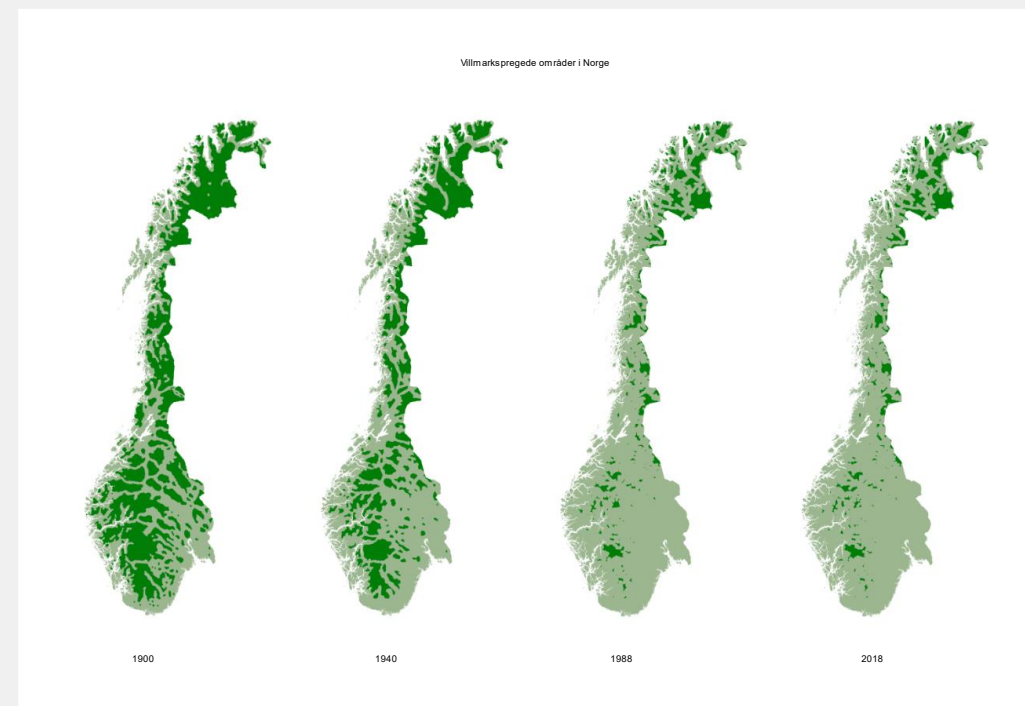
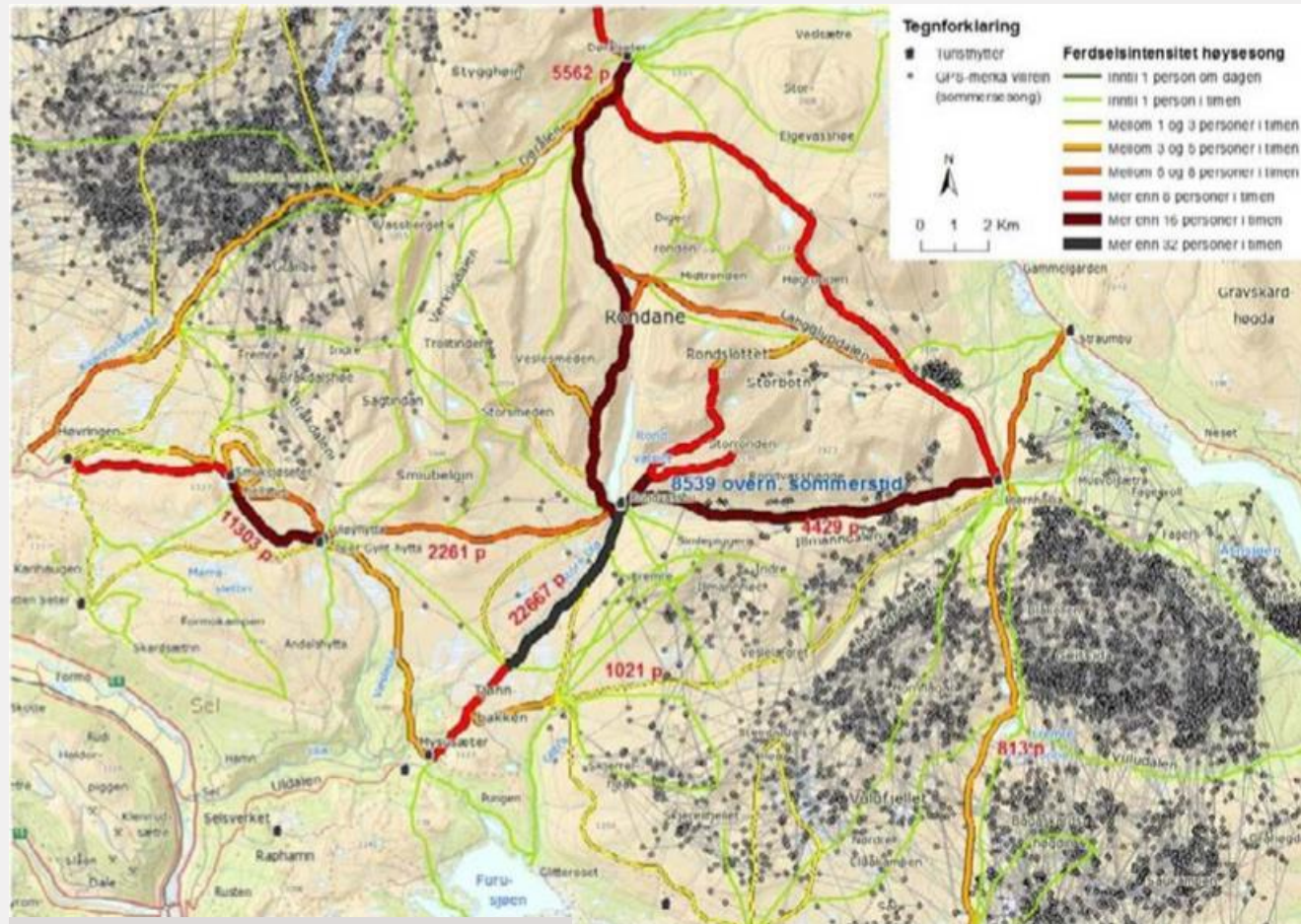

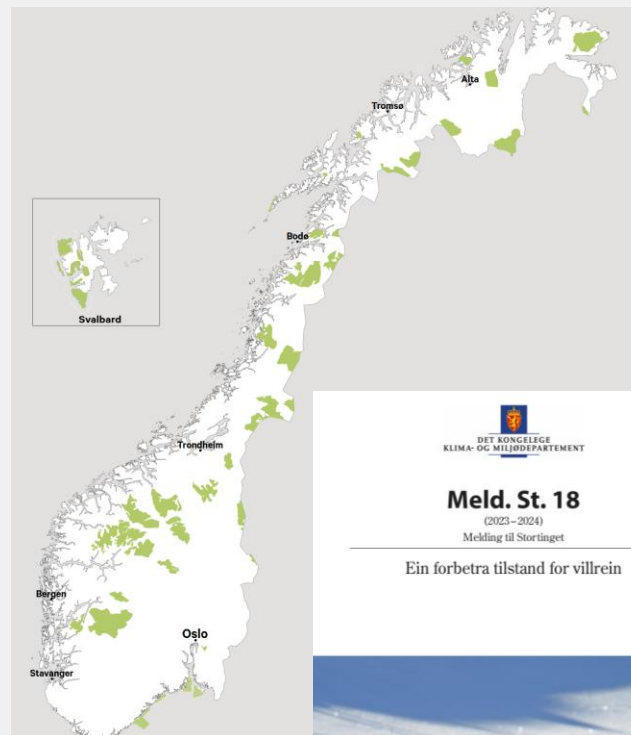
Foto: Einy Brænd, Norsk
villreinsenter

Spranget-Rondvassbu sommerstid

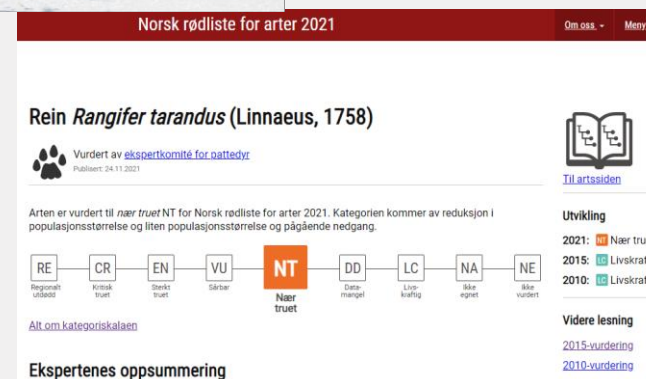
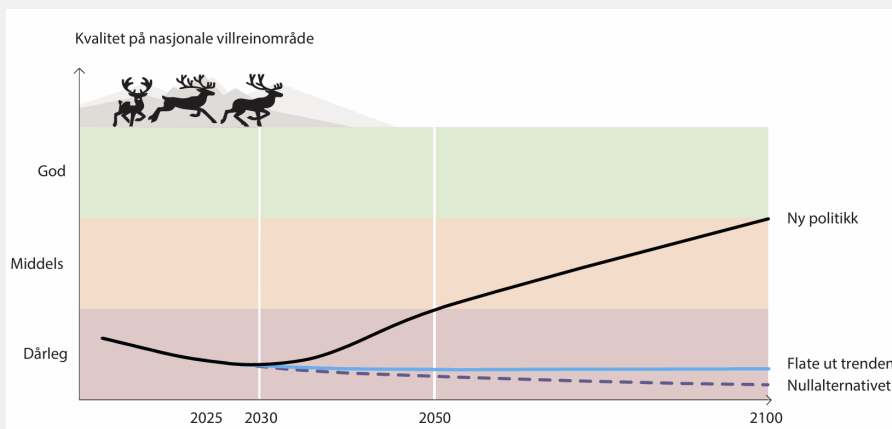
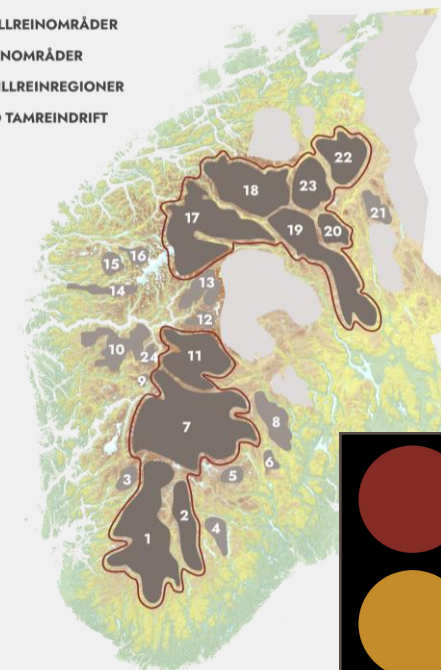
Hva har blitt gjort?

- Verneområder
- Regionale planer og europeiske villreinregioner
- Rødlistestatus
- Kvalitetsnorm
- Stortingsmelding
- Tiltaksplaner

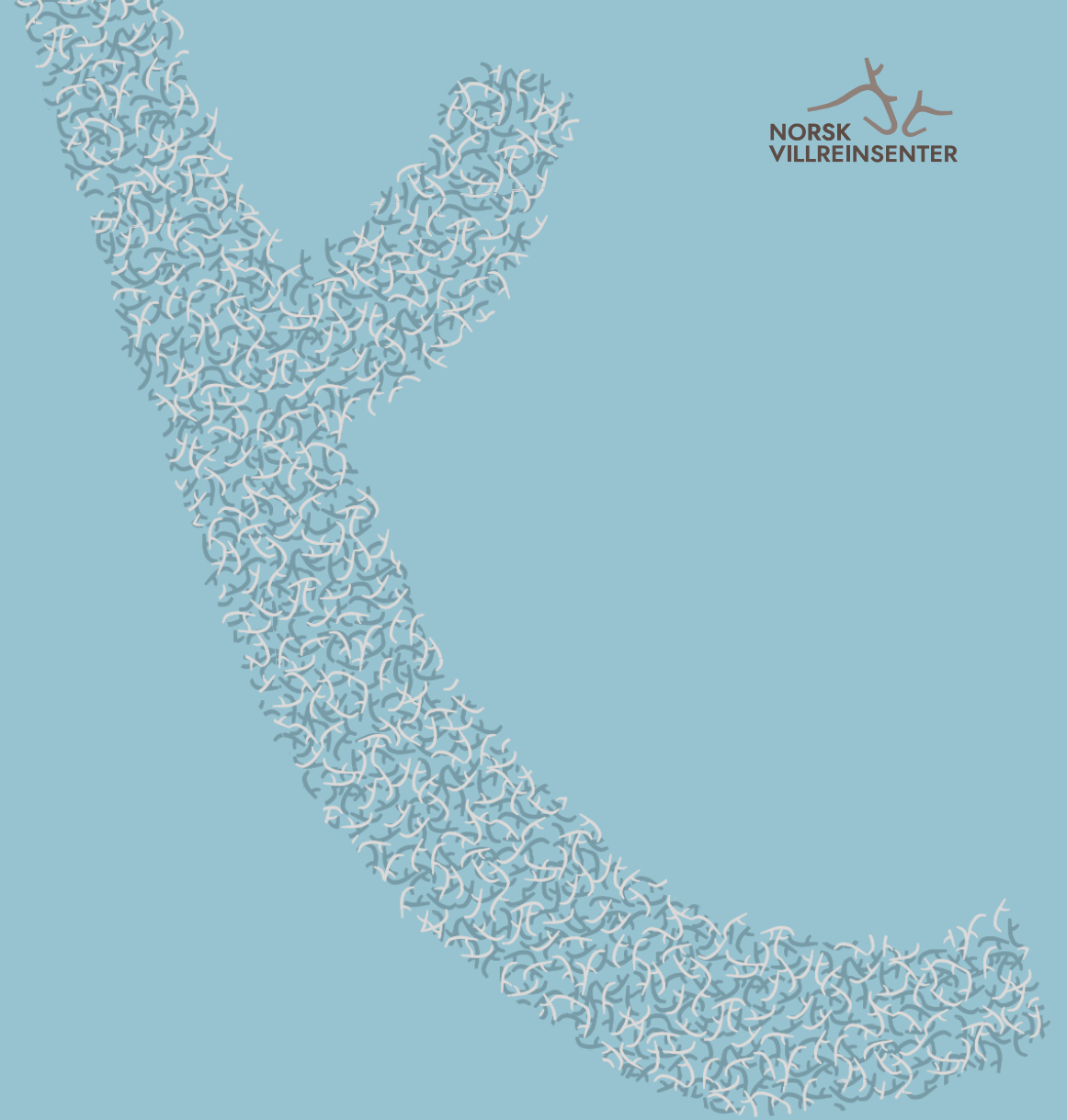

- NASJONALE VILLREINOMRÅDER
- ANDRE VILLREINOMRÅDER
- EUROPEISKE VILLREINREGIONER
- OMRÅDER MED TAMREINDRIFT

- Setesdal Ryfylke
- Setesdal Austhei
- Skaulen Etnefjell
- Våmur - Roan
- Brattefjell - Vindeggen
- Blefjell
- Hardangervidda
- Norefjell - Reinsjøfjell
- Oksenhalvøya
- Fjellheimen
- Nordfjella
- Lærdal - Årdal
- Vestjotunheimen
- Sunnfjord
- Førdefjella
- Svartebotnen
- Reinheimen - Breheimen
- Snøhetta
- Rondane
- Sølnkletten
- Tolga Østfjell
- Forollhogna
- Knutshø
- Raudafjell

Kvalitetsnorm for villrein

Innhold

Tre delnormer:

1. Bestandsforhold
2. Lavbeiter
3. Leveområde og menneskelig påvirkning

Samla vurdering av tilstanden i hvert villreinområde

Foto: Anders Mossing, Norsk villreinsenter

Hva er det som vurderes?

Delnorm 1, Bestandsforhold

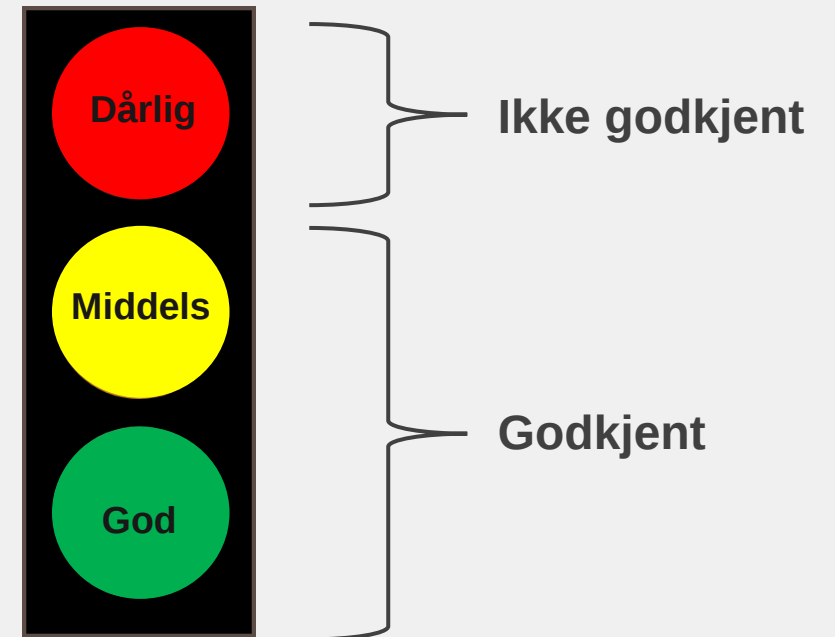
- Kjønnns- og alderskorrigert slaktevekt for kalv
- Antall kalver per 100 simle og ungdyr
- Andel eldre (≥ 3 år) bukk per voksen (≥ 1 år) simle
- Genetisk variasjon
- Helsestatus – forekomst av alvorlig meldepliktig sykdom

Delnorm 2, Lavbeiter

- Lavbiomasse

Delnorm 3, Leveområde og menneskelig påvirkning

- Funksjonell arealutnyttelse
- Funksjonelle trekkpassasjer

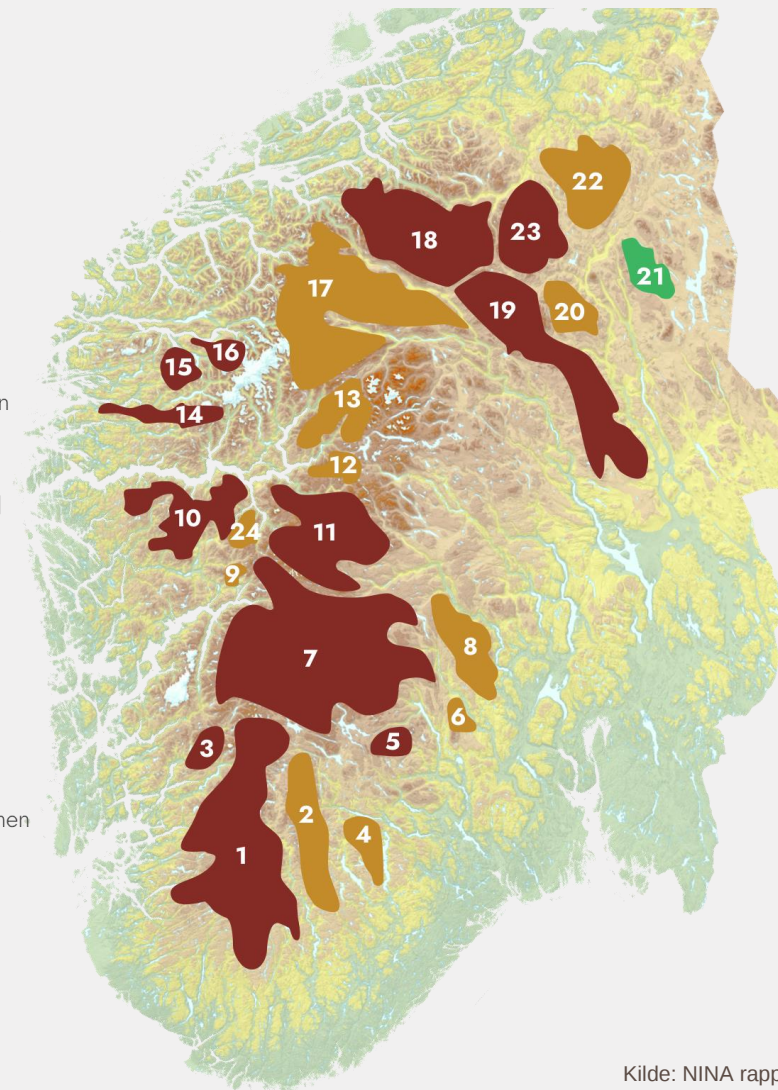
Varsellampene blinker

KLASSIFISERING

- God
- Middels
- Dårlig

VILLREINOMRÅDER

- Setesdal Ryfylke
- Setesdal Austhei
- Skaulen Etnefjell
- Våmur - Roan
- Brattefjell - Vindeggen
- Blefjell
- Hardangervidda
- Norefjell - Reinsjøfjell
- Oksenhalvøya
- Fjellheimen
- Nordfjella
- Lærdal - Årdal
- Vest-Jotunheimen
- Sunnfjord
- Førdefjella
- Svartebotnen
- Reinheimen - Breheimen
- Snøhetta
- Rondane
- Sølnkletten
- Tolga Østfjell
- Forollhogna
- Knutshø
- Raudafjell

Kilde: NINA rapport 2372

Resultater fra klassifisering

Lærdal-Årdal

Delnorm	Måleparameter	Dårlig	Middels	God
1	Kjønns- og alderskorrigert slaktevekt på kalv			
1	Antall kalver per 100 simle og ungdyr			x
1	Andel eldre (≥ 3 år) bukk per voksen (≥ 1 år) simle			
1	Genetisk variasjon			
1	Helsestatus – forekomst av alvorlig meldepliktig sykdom		Brukes ikke	x
2	Lavbeiter		x	
3	Funksjonell arealutnyttelse			x
3	Funksjonelle trekkpassasjer			x

	Delnorm 1	Delnorm 2	Delnorm 3	Helhetsvurdering
Lærdal-Årdal				

Vest-Jotunheimen

Delnorm	Måleparameter	Dårlig	Middels	God
1	Kjønns- og alderskorrigert slaktevekt på kalv			
1	Antall kalver per 100 simle og ungdyr			
1	Andel eldre (≥ 3 år) bukk per voksen (≥ 1 år) simle			
1	Genetisk variasjon			
1	Helsestatus – forekomst av alvorlig meldepliktig sykdom		Brukes ikke	x
2	Lavbeiter		x	
3	Funksjonell arealutnyttelse			x
3	Funksjonelle trekkpassasjer		x	

	Delnorm 1	Delnorm 2	Delnorm 3	Helhetsvurdering
Vest-Jotunheimen				

2126

NINA Rapport

Klassifisering av de ti nasjonale villreinområdene etter kvalitetsnorm for villrein

Første klassifisering – 2022

Christer M. Rolandsen, Torkild Tveraa, Vegard Gundersen, Knut H. Røed, Hans Tømmervik, Kjersti Kvie, Jørn Våge, Anna Skarin, Olav Strand

Norsk institutt for naturforskning

Link til klassifiseringsrapporten,
NINA rapport 2126:
<https://hdl.handle.net/11250/2991315>

2372

NINA Rapport

Klassifisering av 14 ikke-nasjonale villreinområder etter kvalitetsnorm for villrein

Første klassifisering – 2023

Christer M. Rolandsen, Torkild Tveraa, Vegard Gundersen, Knut H. Røed, Hans Tømmervik, Jørn Våge, Anna Skarin, Olav Strand, Brage B. Hansen

Norsk institutt for naturforskning

Link til klassifiseringsrapporten,
NINA rapport 2372:
<https://hdl.handle.net/11250/3106763>

Kunnskapsgrunnlag, delnorm 3

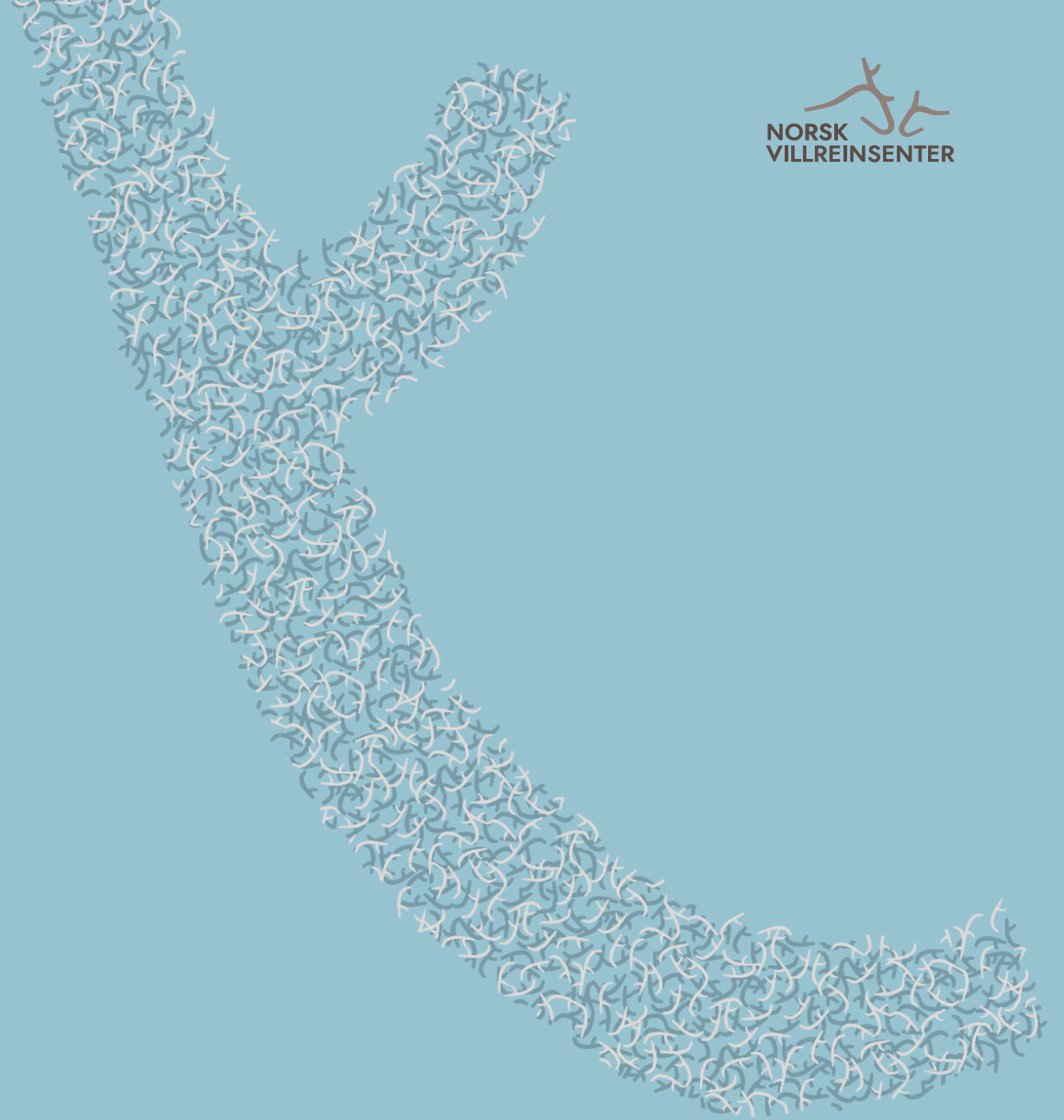

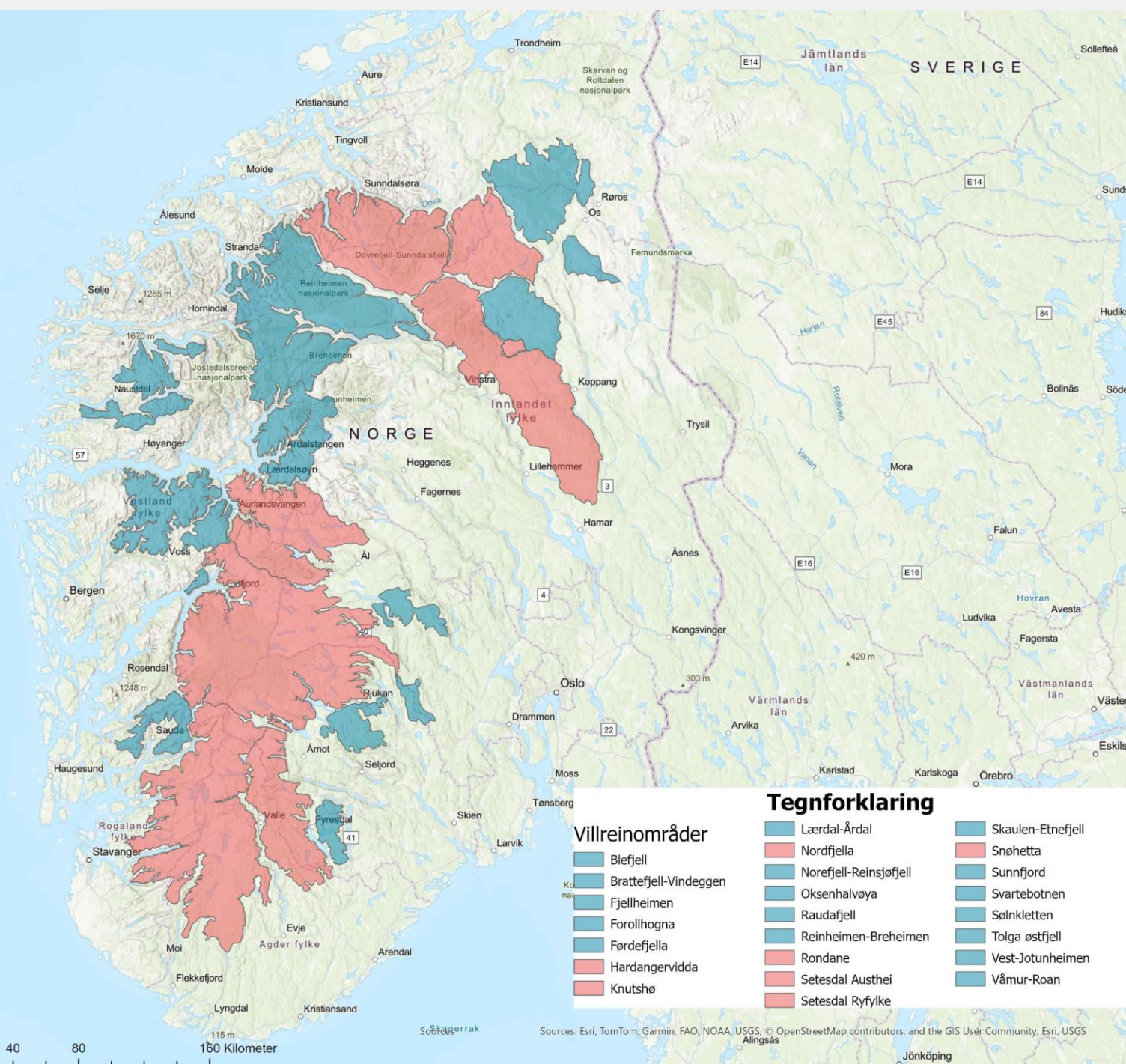
Arbeidsgrupper for Vest-Jotunheimen og Lærdal-Årdal

Arne J Hauge (villreinnemnda, leder)
Alf Erik Røyrvik (villreinnemnda, sekretær)
Rigmor Solem (SNO)
Vidar Moen (Vest-Jotunheimen villreinutvalg, leder)
Steinar Mørkrid (Vest-Jotunheimen villreinutvalg)

Kjell Olav Cock (leder for villreinutvalget)
Synnøve Askeland Kvamme (styremedlem i villreinutvalget)
Ole Bjarne Hovland (jeger/grunneier, medlem i villreinnemnda)
Rein-Arne Golf (SNO)
Alf Erik Røyrvik (sekretær for villreinnemnda)

Tiltaksplaner

Utarbeiding av faggrunnlag

2023: Statsforvaltere i spissen ved utarbeiding av omforente og forankra faggrunnlag til tiltaksplaner

- Sekretariat og faglig bistand: Norsk villreinsenter
- Oppnevnt egen faggruppe pr. område

Oppdrag: Foreslå alle aktuelle tiltak for å bedre vilkårene for villreinen, og beskrive nullalternativet

Faggrunnlag overlevert KLD desember 2023.

Stortingsmelding

«Ein forbetra tilstand for villrein»

Foto: Anders Mossing

Meld. St. 18

(2023–2024)

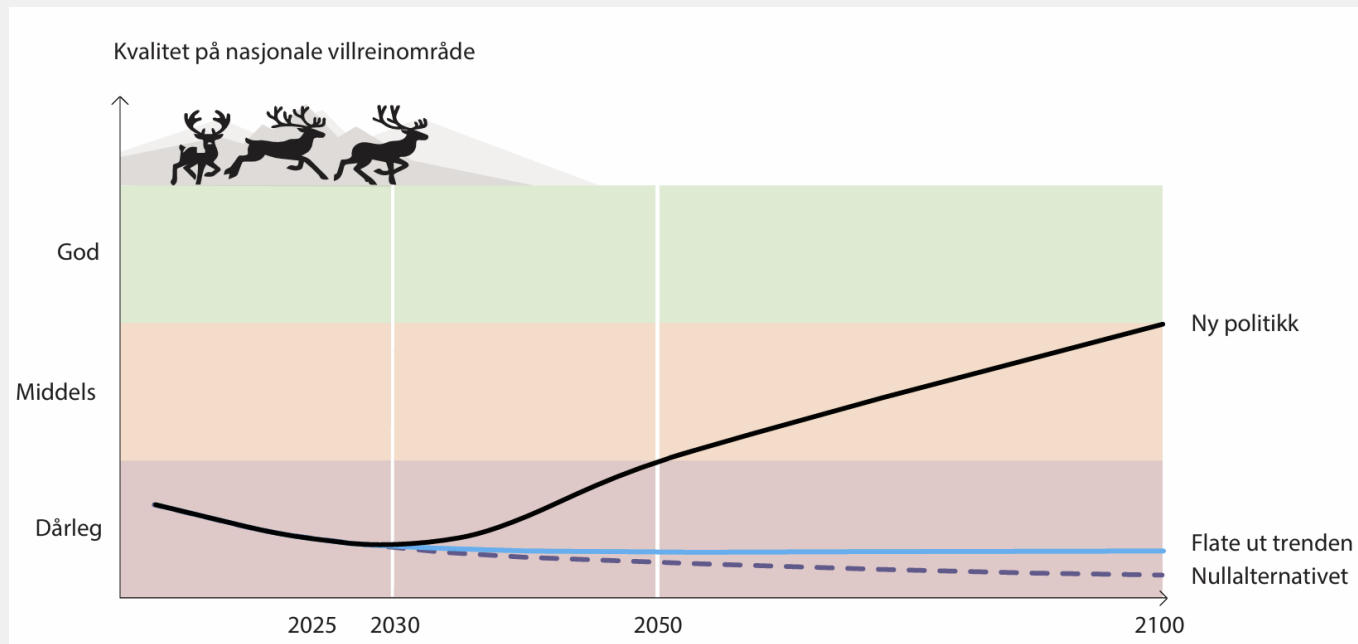
Melding til Stortinget

Ein forbetra tilstand for villrein

Konkrete mål

- Stoppe den negative utviklinga i villreinområdene innen 2030
- Oppnå minimum middels kvalitet for alle villreinområdene innen 2050
- Oppnå god kvalitet for alle nasjonale villreinområdene innen 2100

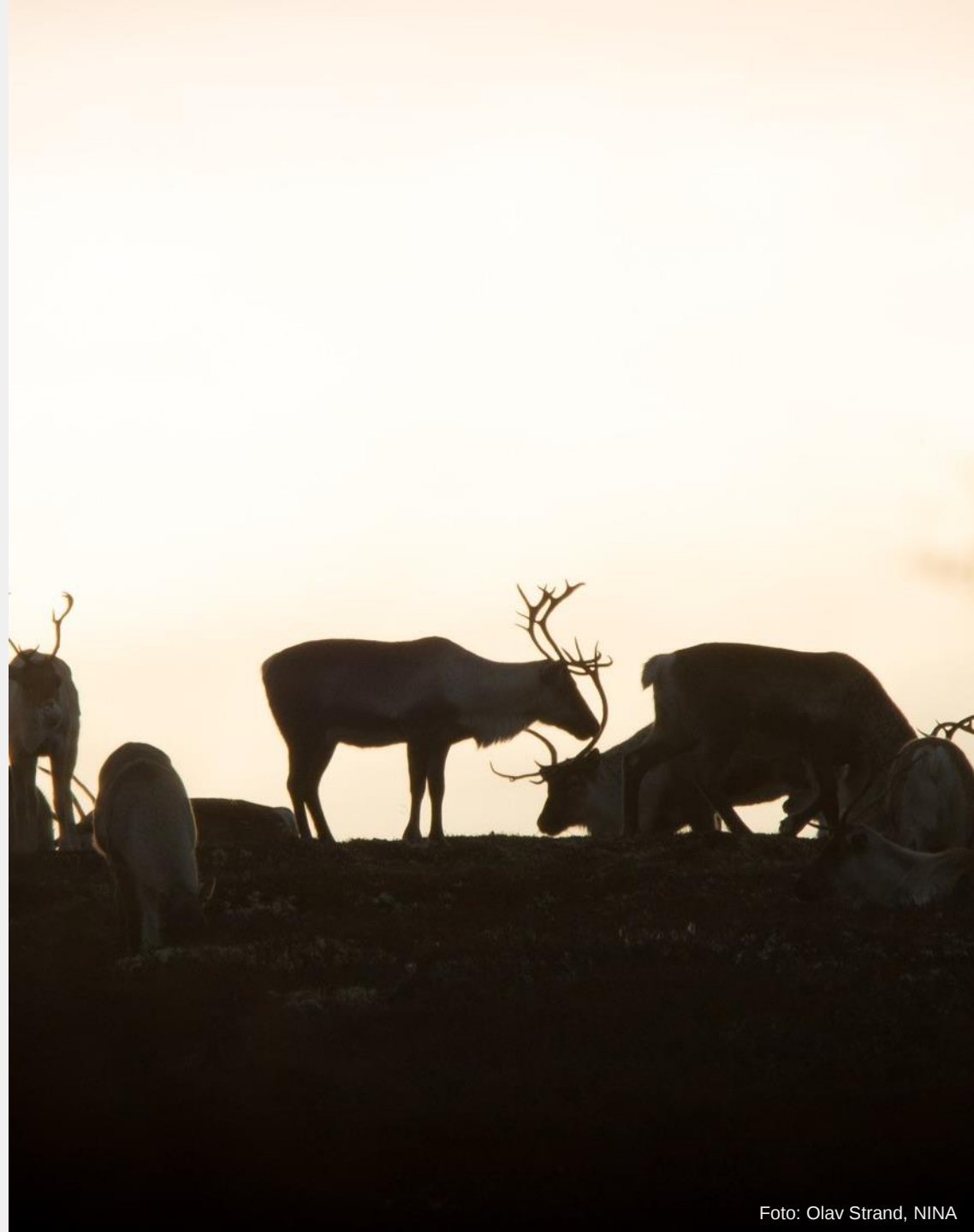

Figur: Stortingsmeldinga

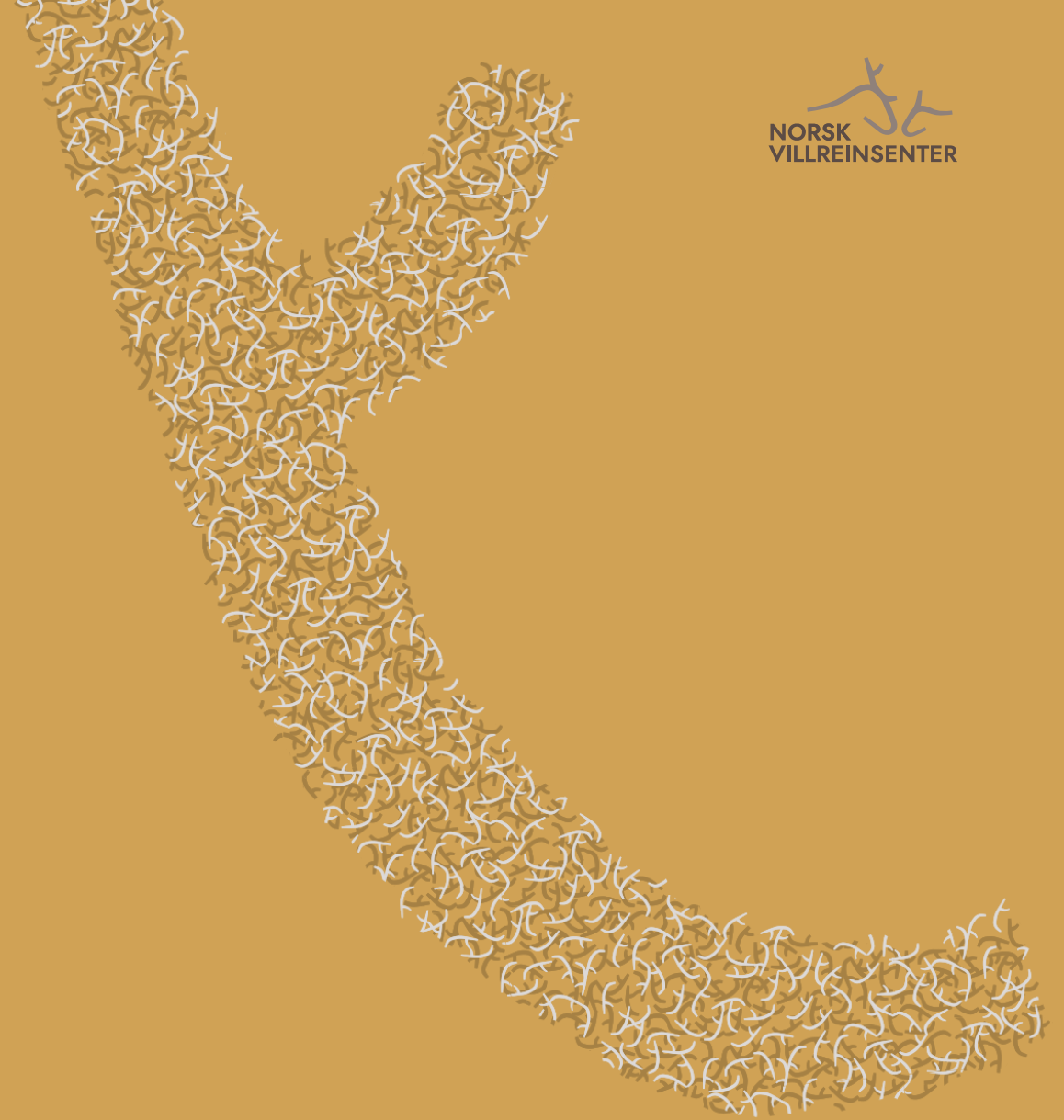
Fem satsingsområder

1. Helhetlig og restriktiv arealforvaltning i villrein fjellet
2. Økt tilrettelegging av villreinvennlig ferdsel
3. Bedre villreinhelse
4. Mer bærekraftig bestandsforvaltning av villrein
5. Målrettet restaurering av villreinens leveområder

Konkretisert i 50 «Regjeringen vil-punkter»

Kommunen – viktig forvalter

Kommunen

- Hovedansvar for arealforvaltninga
 - Kommuneplanens arealdel er juridisk bindende
 - Føringer og anbefalinger fra f.eks. St.meld må sikres i arealdelen sammen med regional plan og oppdaterte kartgrunnlag for delnorm 3.
 - Alle saker med plan- og arealspørsmål som berører villrein eller villreinområder skal til villreinnemnda på høring

Foto: Einy Brænd, Norsk villreinsenter

Arealplanlegging og arealforvaltning

Meld. St. 18

(2023–2024)

Melding til Stortinget

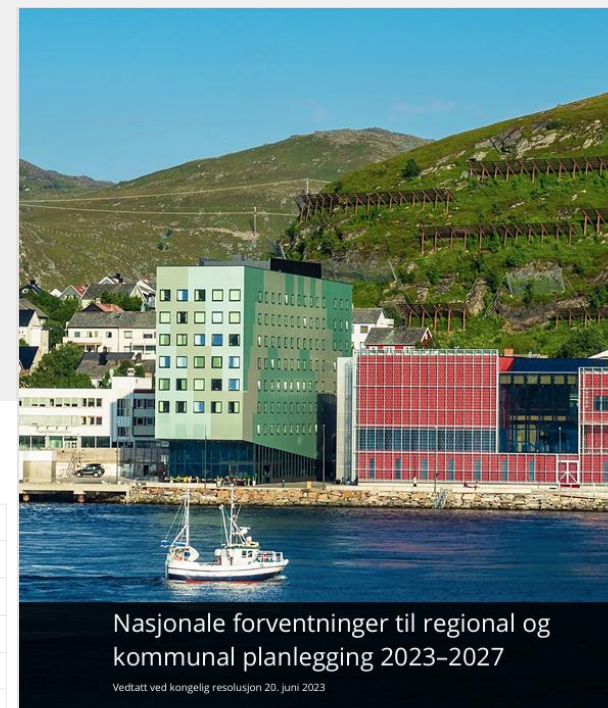
Ein forbetra tilstand for villrein

Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet

Dato	FOR-2025-01-24-69	
Departement	Kommunal- og distriktsdepartementet	
Ikrafttredelse	24.01.2025	
Endrer	FOR-2024-12-20-3512	
Hjemmel	LOV-2008-06-27-71-§6-2	
Kunngjort	24.01.2025	kl. 14.50
Journalnr	2025-0077	

Villreinens leveområder sikres, og vedtatte regionale planer for villreinfjella oppdateres i samsvar med ny kunnskap og følges opp i den kommunale planleggingen.

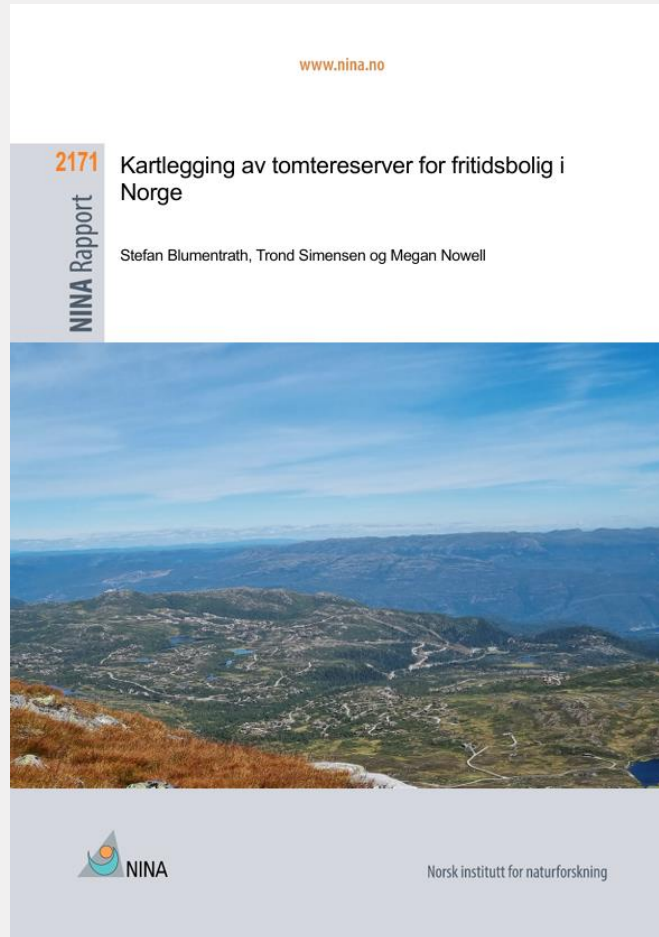
Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027

Vedtatt ved kongelig resolusjon 20. juni 2023

Kommunal- og distriktsdepartementet

Arealplanlegging og arealforvaltning

NINA konkluderer med at tomtereserven totalt i norske kommuner er på **1479 km²**

Nesten det same som det samla arealet til Rondane og Femundsmarka nasjonalparkar (1538 km²).

Samla tomtereserve innanfor leveområda til vill rein i Sør-Norge er **109,2 km²**

§ 4.(forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer)

«Målet er at mangfoldet av naturtyper ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde og med det artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype. Målet er også at økosystemers funksjoner, struktur og produktivitet ivaretas så langt det anses rimelig».

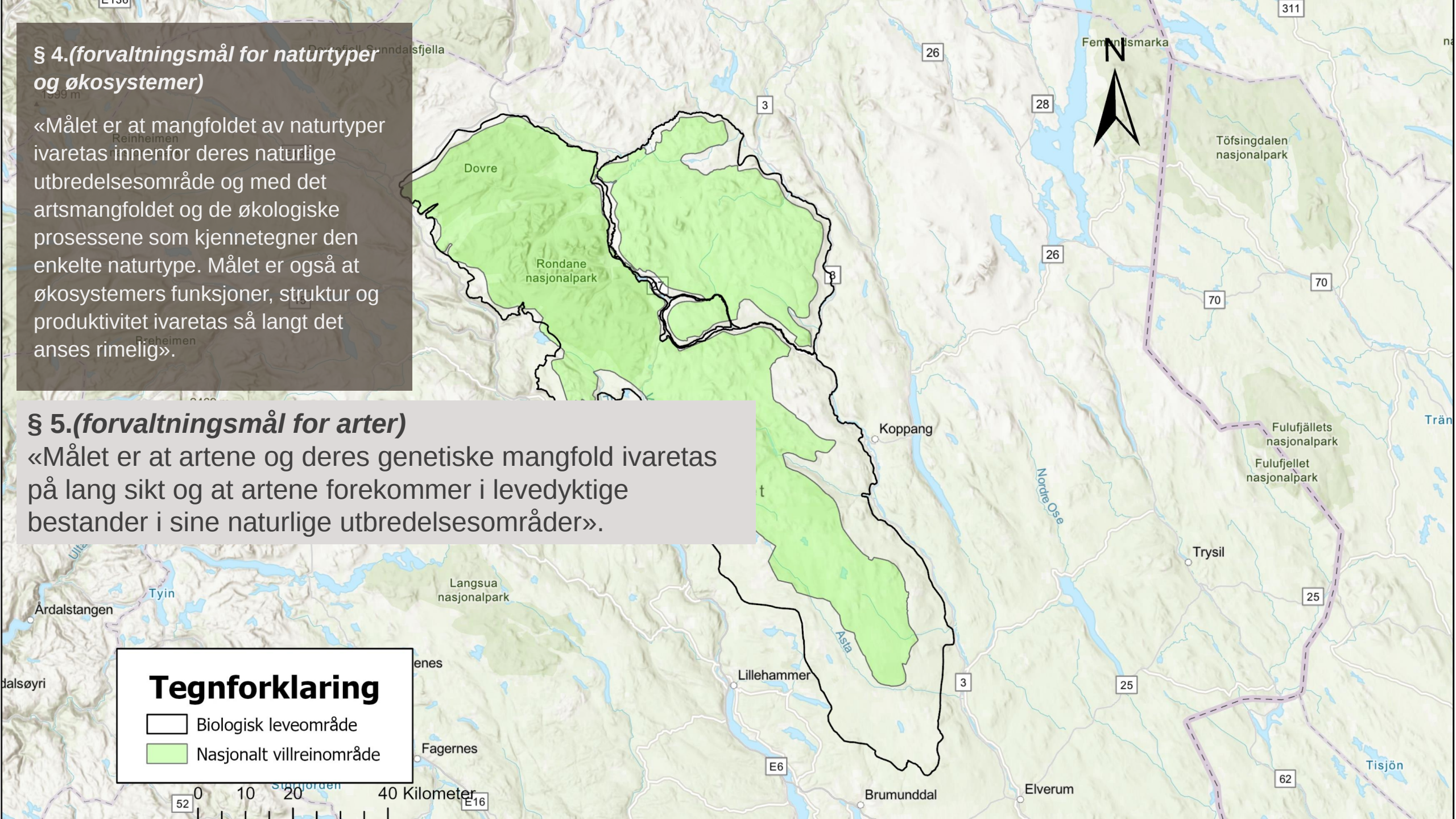
§ 5.(forvaltningsmål for arter)

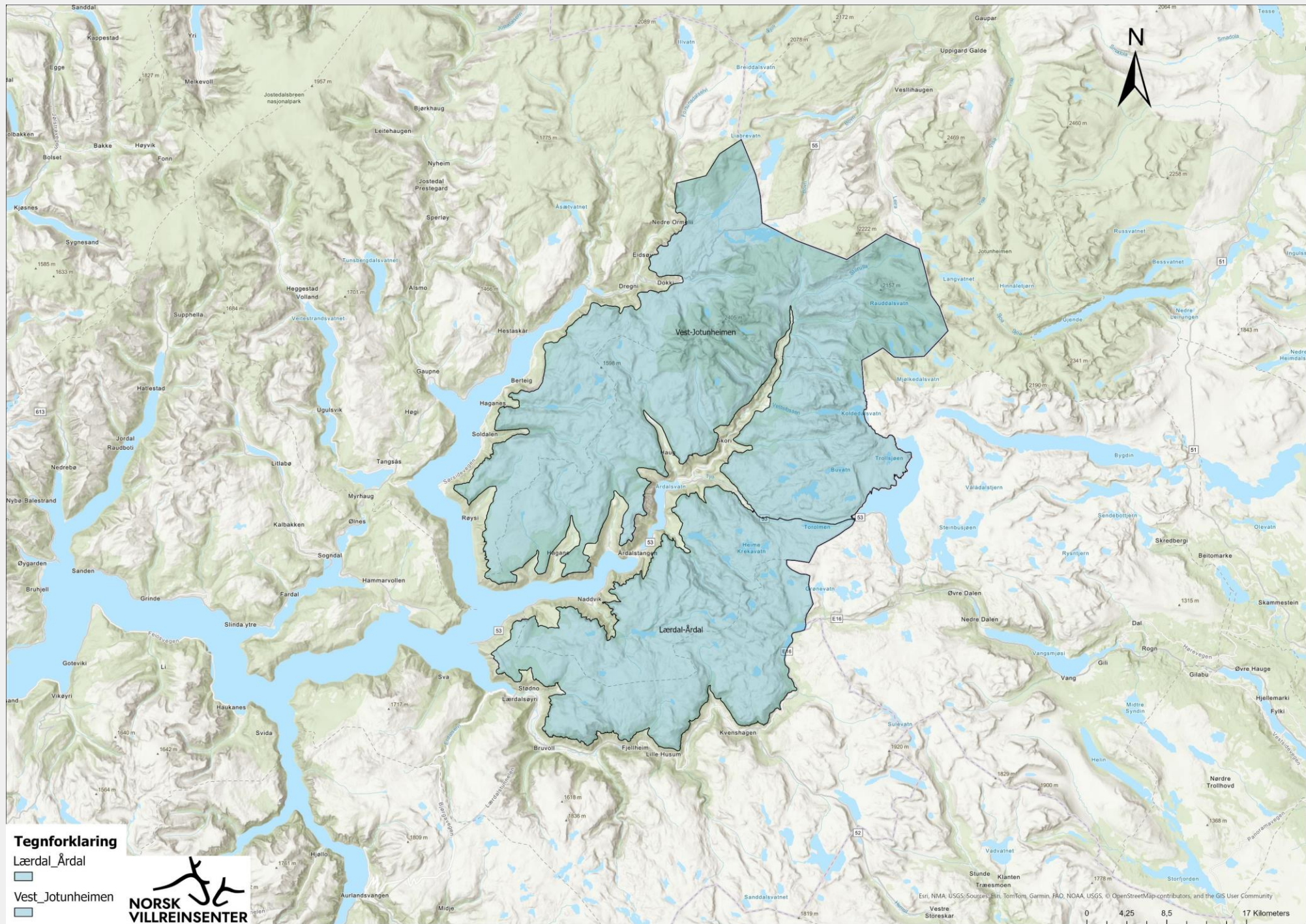
«Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder».

Tegnforklaring

- Biologisk leveområde
- Nasjonalt villreinområde

0 10 20 40 Kilometer

Fag og politikk

REGIONAL PLAN FOR RONDANE - SØLNKLETEN

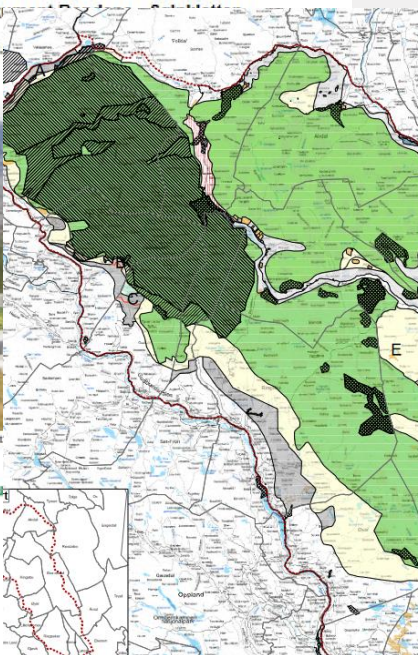
Planbeskrivelse – felles hoveddokument

Bakgrunn, hovedtema og vurderinger, mål og

Nasjonal turistveg, Strømsbu hovedrasteplass. Utsikt

Godkjent av Miljøverndepartementet

www.nina.no

1013
NINA Rapport

Villrein og ferdsel i Rondane

Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009–2014

Olav Strand, Vegard Gundersen, Per Jordhøy, Roy Andersen
Ingrid Nerhoel, Manuela Panzacchi og Bram Van Moorleghem

Norsk institutt for naturforskning

Kunnskapsgrunnlaget for delnorm 3 i Rondane

Kartfortellinga presenterer kartgrunnlaget for delnorm 3, Kvalitetsnorm for villrein, i Rondane villreinområde.

Einy Brænd og Ingrid Sønsterud Myren
11. februar 2022

Søknader om nye tiltak

Kartet viser søknader om nye tiltak nemnda fikk over en periode på litt over 3 år for Rondane. Januar 2016 tom mai 2019.

Kilde: Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten

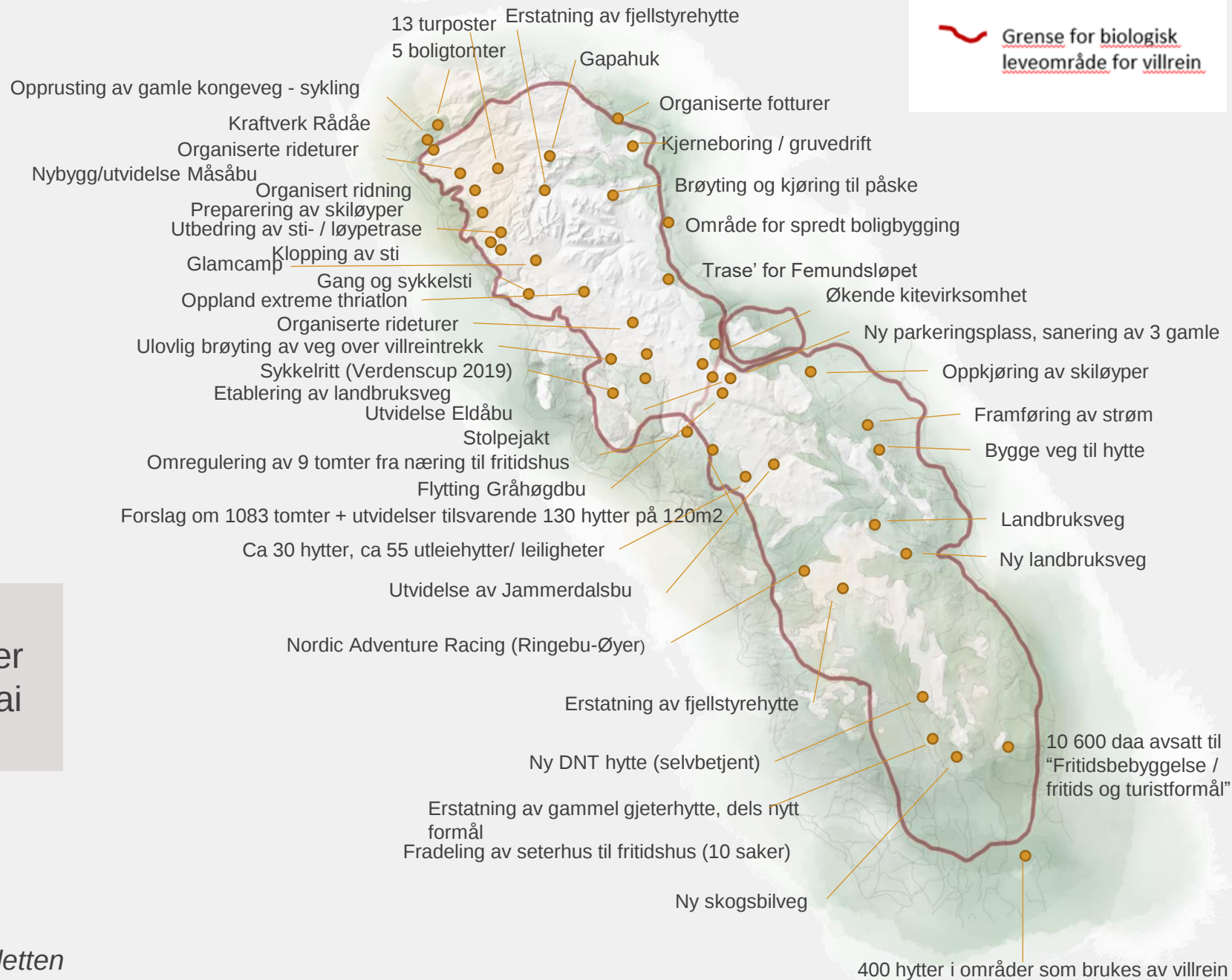

Foto: Einy Brænd, Norsk
villreinsenter

Har den europeiske villreinen ei framtid?

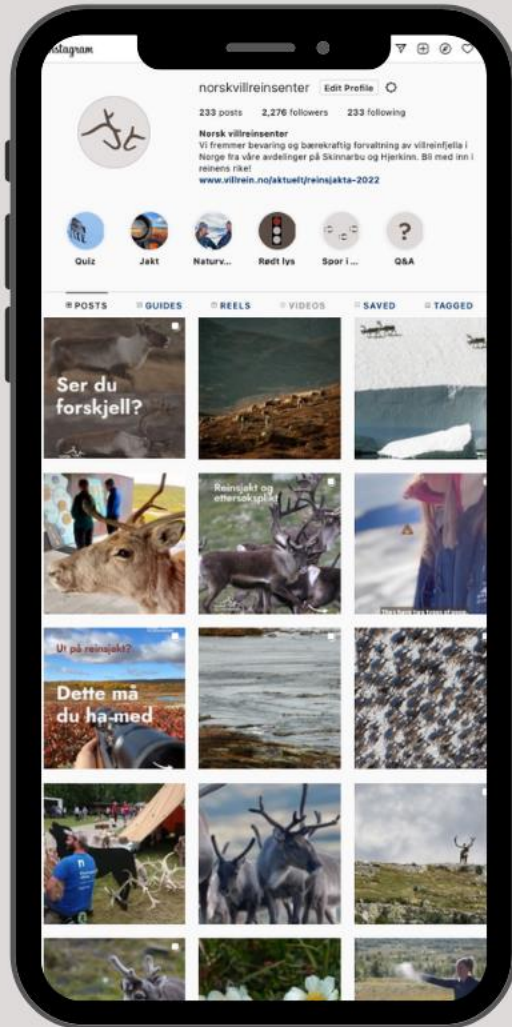
Foto: Vemund Jaren

Foto: Olav Strand

Foto: Einy Brænd, Norsk
villreinsenter

Takk for oppmerksomheten!

Følg oss gjerne på Facebook og Instagram

 Norsk villreinsenter

 @norskvillreinsenter

**NORSK
VILLREINSENTER**